

IV

*(Informacije)*INFORMACIJE INSTITUCIJ, ORGANOV, URADOV IN AGENCIJ EVROPSKE
UNIJE

SVET

**Skupno poročilo Sveta in Komisije za leto 2015 o izvajanju prenovljenega okvira za evropsko
sodelovanje na področju mladine (2010–2018)**

(2015/C 417/03)

Človeški in družbeni kapital mladih je ena izmed največjih prednosti Evrope v prihodnosti. Evropska unija in države članice morajo vlagati v potencial, ki ga v smislu spretnosti, ustvarjalnosti in raznolikosti predstavlja 90 milijonov mladih Evropejcev.

Gospodarska kriza je še posebno močno prizadela mlade. Povečala je razkorak med tistimi z več in tistimi z manj priložnostmi. Nekateri mladostniki so čedalje bolj izključeni iz družbenega in državljanskega življenja. Še huje pa je, da nekaterim mladostnikom grozijo izključenost, marginalizacija ali celo nasilna radikalizacija.

Zato so Komisija in države članice v obdobju 2013–2015 še naprej sodelovale z namenom izboljšanja zaposljivosti mladih, njihovega vključevanja na trg dela in njihove socialne vključenosti in udeležbe. Zaradi naraščajočih družbenoekonomskih razlik mora politika nadaljevati z reševanjem hudih socialnih težav, s katerimi se soočajo številni mladi. Treba je opredeliti trajnostne rešitve za boj proti brezposelnosti mladih, okrepiti socialno vključenost in preprečiti nasilno radikalizacijo. To zahteva bolj sistematično sodelovanje v vseh politikah na ravni držav članic in ravni EU, kot so zaposlovanje, izobraževanje, usposabljanje, nediskriminacija, socialna politika, državljanstvo in mladina (vključno z državljanstvom Unije), in tudi kultura, šport ter zdravje.

V obdobju 2016–2018 mora biti cilj okvira za sodelovanje na področju mladine ⁽¹⁾ krepitev vloge večjega števila mladih iz različnih okolij, zlasti tistih, ki jim grozi izključenost. Moral bi jim pomagati pri iskanju kakovostnih delovnih mest in pri udeležbi v družbenem življenju. EU bo s financiranjem v okviru programa Erasmus+ dopolnjevala politično sodelovanje na področju mladinskega dela, prostovoljnih dejavnosti in udeležbe v demokratičnem življenju. Drugi instrumenti, Evropski socialni sklad (ESS) in pobuda za zaposlovanje mladih, bodo zagotavljali financiranje, namenjeno vključevanju mladih na trg dela ter razvoju njihovega človeškega kapitala. Uvod

1. Uvod

EU podpira zaposlovanje mladih, zaposljivost in socialno vključenost. To počne zlasti v okviru svojega načrta za delovna mesta, rast in naložbe, s strategijo Evropa 2020 in skladi EU, kot so Erasmus+, ESS in pobuda za zaposlovanje mladih.

Poleg tega EU podpira, usklajuje in dopolnjuje ukrepe držav članic na podlagi okvira sodelovanja na področju mladine v skladu s členoma 6 in 165 PDEU. EU in države članice naj v okviru sodelovanja:

— ustvarijo več priložnosti in enake možnosti za vse mlade v izobraževanju in na trgu dela ter

⁽¹⁾ Resolucija Sveta z dne 27. novembra 2009 o prenovljenem okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine (2010–2018), UL C 311, 19.12.2009, str. 1.

— spodbujajo aktivno državljanstvo, socialno vključenost in solidarnost med vsemi mladimi.

Z ukrepi kot so zbiranje dokazov, vzajemno učenje in dialog z mladimi, okvir podpira ukrepe na osmih področjih: izobraževanje in usposabljanje, zaposlovanje in podjetništvo, zdravje in dobro počutje, sodelovanje, prostovoljne dejavnosti, socialna vključenost, mladi po svetu, ter ustvarjalnost in kultura.

To poročilo ocenjuje napredek v zvezi s cilji in prednostnimi nalogami okvira za sodelovanje v obdobju 2013–2015 in temelji na oceni položaja mladih in političnih ukrepov, ki so bili sprejeti na ravni EU in držav članic.

2. Mladi Evropejci danes ⁽²⁾

Od leta 2013 posledice krize še naprej močno odmevajo pri mladih. Prehodi iz otroških let v odraslost so postali bolj zapleteni in individualizirani. Ta trend je od leta 2008 močno narasel. Te prehode zaznamujejo ključne spremembe – od izobraževanja k delu, od finančne odvisnosti do finančne samostojnosti, in potreba po dosegu avtonomije, ki mlade izpostavi spreminjajočim se gospodarskim, socialnim in okoljskim razmeram. Politike bi morale mlade na tej poti spremljati in jim pomagati, da uresničijo svoj polni potencial.

Podatki v nadaljevanju omogočajo kratek pregled položaja mladih v starosti od 15 do 29 let ⁽³⁾.

Sedanja generacija mladih je bolj izobražena kot katera koli druga ...

Izobraževalni kazalniki kažejo pozitivne trende. Čeprav v EU še vedno obstajajo znatne razlike, osip zdaj upada ⁽⁴⁾.

Stopnja doseganja visokošolske izobrazbe se je s 33,8 % v letu 2010 povzpela na 37,9 % v letu 2014 ⁽⁵⁾. Čeprav se je stopnja brezposelnosti v EU za osebe s terciarno izobrazbo zvišala, je še vedno precej nižja od stopnje brezposelnosti pri tistih z najnižjo stopnjo izobrazbe. Vendar pa se te skupine prav tako lahko soočajo s podzaposlenostjo in s previsoko kvalificiranostjo za možnosti na trgu dela.

Številni mladi si gradijo socialna omrežja, ki združujejo globalno povezanost z lokalnimi koreninami, tako da jih je v letu 2014 82 % sodelovalo na spletnih družbenih omrežjih. Mladi se vključujejo v nove oblike politične udeležbe, pogosto z uporabo družbenih medijev, vendar volijo redkeje kot starejše generacije. A še vedno je veliko mladih, ki ostanejo dejavni člani svoje lokalne skupnosti; približno polovica jih je bila v letu 2014 vključena v najmanj eno organizacijo, ena četrtnina pa je bila prostovoljec ⁽⁶⁾. Ta pestra podoba angažiranosti mladih izpodbija trenutno razumevanje pojma državljanstvo.

... vendar je kriza ustvarila nove razlike

Številni mladi imajo težave pri iskanju kakovostne zaposlitve, kar resno ovira njihovo pot k neodvisnosti. Kljub temu da se je brezposelnost mladih v večini držav članic po vrhuncu letu 2013 zmanjšala, je stanje še vedno zaskrbljujoče: 8,7 milijona mladih Evropejcev ne najde dela ⁽⁷⁾ in odstotek tistih, ki se soočajo z dolgotrajno brezposelnostjo ali z neprostovoljnim delom s krajšim delovnim časom, ostaja visok.

Skupaj je mladih, ki niso ne zaposleni niti se ne izobražujejo ali usposablajo (NEET) ⁽⁷⁾, 13,7 milijona. Skoraj 27 milijonom mladih grozi revščina ali socialna izključenost. Mladi se soočajo z višjo stopnjo revščine kot celotno prebivalstvo. Neprostovoljno delo s krajšim delovnim časom ali podaljševanje pogodb na začasnih delovnih mestih to generacijo izpostavlja tveganju dolgotrajne revščine ⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Za podrobnosti in podatkovne vire, na katerih temelji analiza, glej delovni dokument služb Komisije SWD(2015)169 o položaju mladih v EU.

⁽³⁾ Razen če ni določeno drugače.

⁽⁴⁾ Eurostatov kazalnik „osipniki iz programov izobraževanja in usposabljanja“, in sicer s 13,9 % leta 2010 na 11,1 % leta 2014, za starostno skupino 18–24 (visoki odstotki ostajajo zlasti v Španiji, Italiji, na Malti, Portugalskem in v Romuniji).

⁽⁵⁾ Eurostat, prebivalstvo v starosti od 30 do 34 let s terciarno izobrazbo.

⁽⁶⁾ Raziskava Flash Eurobarometer št. 408, 2014.

⁽⁷⁾ Eurostat, 2014.

⁽⁸⁾ *Rising inequality: youth and poor fall further behind*, OECD, 2014.

Neaktivnost, revščina in izključenost ne prizadenejo enakomerno. Tisti, ki imajo v življenju manj priložnosti, so pogosto prikrajšani. Pri mladih s priseljenkim ozadjem, nizko stopnjo izobrazbe ali z zdravstvenimi težavami, je verjetnost, da ne bodo nezaposleni in se ne bodo izobraževali ali usposabljali, večja ⁽⁹⁾. Brezposelnost med mladimi, ki so bili rojeni v državah EU in so otroci priseljenkih staršev, je skoraj 50 % višja kot pri drugih mladih v EU ⁽¹⁰⁾.

Vse večja vrzel nastaja med mladimi, ki študirajo, so prepričani, da bodo našli zaposlitev in se vključujejo v socialno, državljansko in kulturno življenje, in tistimi, ki imajo malo upanja na izpolnjujoče življenje ter jim grozita socialna izključenost in marginalizacija.

Te razlike ogrožajo družbene strukture in doseganje dolgoročne gospodarske rasti ⁽¹¹⁾. Zaradi staranja prebivalstva Evrope je vključevanje vseh mladih (ob spoštovanju njihove različnosti) še bolj potrebno in nujno.

Mladi ljudje, ki so na napačni strani te vrzeli, težko izražajo svoje politično mnenje. Manj kot so izobraženi ali vključeni v družbene dejavnosti, manj sodelujejo pri glasovanju, prostovoljstvu in kulturnih dejavnostih ⁽¹²⁾. Mladi, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljajo, imajo na primer manj zaupanja v javne ustanove in se manj vključujejo v družbene in državljanske dejavnosti kot njihovi vrstniki.

Samo eno področje politike ne more rešiti problema, vsa področja politike skupaj pa lahko pripomorejo k rešitvi

Vsi mladi si zaslužijo poštene in enake priložnosti, vendar to zahteva dolgoročne naložbe. EU in države članice bi morale na svojih področjih pristojnosti uporabiti vse politike, ki lahko pomagajo izboljšati možnosti mladih.

Da bi se nedavni znaki gospodarskega okrevanja pretvorili v trajno in trajnostno rast, je EU sprejela ukrepe za spodbujanje novih delovnih mest, rasti in naložb, vključno s prizadevanji, da bi se mladi spet zaposlovali na kakovostnih delovnih mestih. EU in države članice bi lahko svoja prizadevanja snovale na jamstvu za mlade ⁽¹³⁾, na Evropskem socialnem skladu in na naložbenem načrtu za Evropo.

Delovna mesta so ključnega pomena, vendar pa niso vedno dovolj za zagotovitev polne vključenosti. Izobraževanje in usposabljanje lahko mladim pomagata pridobiti spretnosti, ki so potrebne na trgu dela, in pripomoreta k odpravi neenakosti in spodbujanju k navzgor usmerjeni družbeni mobilnosti. Nujen izziv na področju izobraževanja in usposabljanja v EU je investirati in posodabljati dovolj hitro, da se ta potencial uresniči ⁽¹⁴⁾. Mladinska politika, ki deluje tudi zunaj šole, lahko prav tako pomagajo mladim pri pridobivanju ustreznih znanj in jih tako pripravijo za življenje in delo.

Mladostniki bi morali imeti pravico do odraščanja v vključujočih in pluralističnih skupnostih, ki temeljijo na evropskih demokratičnih vrednotah in na načelu pravne države in temeljnih pravic. Za zagotovitev strpnosti, raznolikosti in medsebojnega spoštovanja varnostni načrt EU vključuje ukrepe za odpravo temeljnih vzrokov nasilja in za preprečevanje radikalizacije, vključno s spodbujanjem vključevanja in sodelovanja mladih ⁽¹⁵⁾. Zaradi letošnjih terorističnih napadov, ki so se začeli v Parizu in Københavnu, je postalo še bolj pomembno najti rešitve za te kompleksne izzive. V izjavi, ki je bila sprejeta marca 2015 v Parizu, so se ministri EU za izobraževanje in Komisija zavezali k sprejetju nadaljnjih ukrepov za ohranjanje evropskih vrednot.

3. Ukrepi EU in držav članic v obdobju 2013–2015 ⁽¹⁶⁾

3.1 Ukrepi EU: zaposljivost, vključevanje in udeležba

Ukrepanje na vseh področjih politike EU

Zaposlovanje in zaposljivost mladih sta v obdobju 2013–2015 ostali najpomembnejši prednostni nalogi.

⁽⁹⁾ „NEET“, Eurofound, 2012, OECD, 2015.

⁽¹⁰⁾ *Indicators of immigrant integration – Settling in 2015*, skupna študija Evropske komisije in OECD.

⁽¹¹⁾ *In it together: why less inequality benefits all*, OECD, maj 2015.

⁽¹²⁾ Raziskava Flash Eurobarometer št. 408, 2014.

⁽¹³⁾ Priporočilo Sveta o vzpostavitvi jamstva za mlade, UL C 120, 26.4.2013, str. 1.

⁽¹⁴⁾ Skupno poročilo „Izobraževanje in usposabljanje 2020“, COM(2015) 408.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 185.

⁽¹⁶⁾ Več podrobnosti je navedenih v delovnem dokumentu služb Komisije (SWD(2015) 168) o rezultatih odprte metode koordinacije na področju mladih: http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm.

Za izboljšanje rezultatov izobraževanja in dosego krovnih ciljev strategije Evropa 2020 so države članice v okviru evropskega semestra sprejele ukrepe za zmanjšanje zgodnjega opuščanja šolanja in za spodbujanje visokošolskega izobraževanja. Njihova prizadevanja so bila podprta s strateškim okvirom za evropsko sodelovanje na področju izobraževanja in usposabljanja ter programom Erasmus+. Od leta 2012 so države članice po priporočilu Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja začele uvajati ukrepe, ki omogočajo mladim, da kar najbolj uporabijo znanje, ki ga pridobijo zunaj formalnega izobraževanja.

EU in države članice so se zavezale k zmanjšanju brezposelnosti mladih z olajšanjem prehoda od izobraževanja k zaposlitvi. Kot strukturni okvir je bilo leta uvedeno 2013 jamstvo za mlade, katerega cilj je bilo mladim ponuditi zaposlitev, vajeništvo, pripravništvo ali nadaljnje izobraževanje v štirih mesecih po zaključku šolanja ali začetku brezposelnosti. ESS in pobuda za zaposlovanje mladih sta za aktivacijo in zaposlovanje mladih predvideli najmanj 12,7 milijarde EUR. Približno 27 milijard EUR sredstev ESS bo namenjenih izobraževalnim ukrepom od leta 2014 do leta 2020. Mladi bodo imeli posredno korist tudi od približno 11 milijard EUR sredstev ESS za druge pobude, kot je posodabljanje zavodov za zaposlovanje ali podpiranje samozaposlovanja. Ukrepi v okviru pobude za zaposlovanje mladih naj bi spodbujali sodelovanje med različnimi institucijami in službami za celostno pomoč predvsem mladim, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo.

Od leta 2013 evropska koalicija za vajeništva pridobiva podporo iz zasebnega sektorja, od leta 2014 pa se poskušajo s Priporočilom Sveta o okviru za kakovost pripravništev ⁽¹⁷⁾ omogočiti pravični delovni pogoji in kakovostno učenje. Komisija je izboljšala informacije za mlade iskalce zaposlitve v sistemu EURES, ki omogoča izmenjavo informacij o prostih delovnih mestih, in začela izvajati pobudo „tvoja prva zaposlitev EURES“, ki mladim pomaga pri iskanju zaposlitve v tujini.

Po varnostnem načrtu EU in pariški deklaraciji so se države članice zavezale, da okrepijo prizadevanja za spodbujanje vključevanja in udeležbe vseh mladih v družbi. Komisija je z dejavnostmi, kot je evropski teden mladih, civilno družbo pozvala, naj si prizadevajo za vključenost, državljanstvo in medkulturni dialog. Vsa ta področja bodo prejela več finančnih sredstev iz programa Erasmus+. Ta prizadevanja dopolnjujejo delo omrežja za ozaveščanje o radikalizaciji (RAN), ki ga financira EU in ki poudarja preventivno vlogo izobraževanja in učenja kritičnega razmišljanja ter demokratičnih vrednot v boju proti radikalizaciji. V zvezi s tem Komisija poudarja, kako pomembno je mlade spodbujati h kritičnemu razmišljanju o ekstremističnih sporočilih ⁽¹⁸⁾; Komisija poudarja tudi potencial programa Erasmus+, ki podpira učno mobilnost in partnerstva med deležniki, ki lahko pripomorejo, da mladi razvijejo odpornost proti ekstremističnim pogledom ⁽¹⁹⁾.

Posebni ukrepi mladinske politike

Sodelovanje EU, ki se osredotoča na socialno vključevanje in opolnomočenje mladih, med drugim z dostopom do pravic in do politične udeležbe. Svet EU je pozval k večjemu prispevku mladinske politike k uresničevanju ciljev strategije Evropa 2020 ter potrdil svojo namero za spodbujanje podjetništev mladih in za čim boljše vključevanje mladih, ki nimajo zaposlitve, se ne izobražujejo ali usposablajo.

Mladinsko delo je od leta 2013 na vrhu seznama aktivnosti programa EU na področju mladih. Študija Komisije je pokazala, kako pomembno je mladinsko delo za mlade z različnih vidikov njihovega življenja ⁽²⁰⁾; leta 2015 pa so na Drugi evropski konvenciji o mladinskem delu opredelili najnujnejše izzive in pozvali k evropskemu načrtu za mladinsko delo ⁽²¹⁾. Poleg tega je Svet pozval Komisijo, naj na podlagi izsledkov zadevnih raziskav in dela strokovne skupine razmisli o pripravi predloga za priporočilo Sveta o mladinskem delu.

Glede na zaskrbljenost zaradi odmikanja mladih od tradicionalnih oblik udeležbe je Komisija zbrala dokaze ⁽²²⁾, da si mladi še vedno želijo sodelovati, vendar zahtevajo več in različne možnosti za udeležbo. Za oblikovalce politike bo izziv ugotoviti, kako se na to najbolje odzvati. Pri tem se bodo lahko oprli na resolucijo Sveta iz leta 2015 o spodbujanju politične participacije mladih v demokratičnem življenju v Evropi.

⁽¹⁷⁾ UL C 88, 27.3.2014, str. 1.

⁽¹⁸⁾ COM(2013) 941: „Preprečevanje radikalizacije, ki vodi v terorizem in nasilni ekstremizem: krepitev odziva EU“.

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

⁽²⁰⁾ Študija o pomenu mladinskega dela v EU, 2014; poročila strokovne skupine o ustvarjalnem in inovativnem potencialu mladih in o kakovostnih pristopih na področju mladinskega dela.

⁽²¹⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf>

⁽²²⁾ Študija o udeležbi mladih v demokratičnem življenju, 2013.

Od politike do sprememb v praksi: Erasmus+

Leta 2014 je EU začela z izvajanjem programa za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport Erasmus+. S proračunom 14,7 milijarde EUR za obdobje do leta 2020 Erasmus+ podpira učno mobilnost štirih milijonov mladih in vzgojiteljev, 10 % proračuna pa je rezerviranega za mladinske dejavnosti, ki financirajo približno 400 000 udeležencev mladinskih izmenjav in 100 000 udeležencev Evropske prostovoljne službe (EVS). V primerjavi s prejšnjim programom Mladi v akciji to pomeni 80-odstotno povečanje sredstev.

Erasmus+ omogoča boljšo povezanost med politiko in programom kot prej. Program financira strateška partnerstva med ponudniki izobraževanja in s tem spodbuja medsektorsko sodelovanje. Orodje Youthpass⁽²³⁾ je še naprej podpiralo priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja: nacionalne agencije, pristojne za mladino, so od začetkov orodja zagotovile že skoraj 250 000 potrdil. Za okrepitev učinka Youthpassa je Svet predlagal njegovo uvedbo tudi v drugih sektorjih in spodbujanje uporabe nacionalnih orodij za priznavanje, ki so nastala po zgledu Youthpassa.

Krepitev ozaveščanja

Komisija se je zavezala, da bo z uporabo spletnih in drugih orodij skrbela za boljše obveščanje mladih ljudi o priložnostih, ki jih ponujajo politike in programi EU. Še pomembneje je, da je njen namen prisluhniti mnenjem in zamislim, ki jih imajo mladi. Evropski mladinski portal je z 1,5 milijona enkratnih obiskovalcev v letu 2014 postal steber teh dejavnosti. Portal nudi informacije o priložnostih za čezmejno prostovoljstvo, omogoča pa tudi povezovanje v mrežo EURES za informacije o ponudbah za zaposlitev in za pripravništva. Komisija je leta 2015 zbrala ideje mladih v „laboratorijih idej“, ki so potekali v okviru evropskega tedna mladih, katerega pritrđitev se je skupno udeležilo 137 000 ljudi, 1,2 milijona ljudi pa je dogodke spremljalo prek družbenih medijev.

Komisija bo še naprej izboljševala oblikovanje in delovanje evropskega mladinskega portala in drugih spletnih platform. Še tesneje se bo povezala z mrežami, ki so v neposrednem stiku z mladimi. Takšna mreža je na primer Eurodesk, ki ima 1 200 informacijskih strokovnjakov.

3.2 Ukrepi držav članic

Vedno več držav članic nadaljuje s transverzalno mladinsko politiko, katere primarni skrbi sta zaposlovanje in socialna ter državljanska vključenost. Za vključevanje mladih na trg dela so bili sprejeti številni ukrepi, ki so pogosto bili del jamstva za mlade in podprti s sredstvi EU, ki so na voljo v okviru Evropskega socialnega sklada in pobude za zaposlovanje mladih. Poleg tega je bilo leta 2014 z neposredno podporo Komisije izvedenih 18 manjših pilotnih projektov. Vse države članice so predložile izvedbene načrte za jamstvo za mlade. Napredek pri izvajanju bo ocenjen v okviru evropskega semestra. Večina držav članic je v partnerstva, vzpostavljena v okviru jamstva za mlade, vključila mladinske organizacije, dve tretjini pa sta vključili storitve za mlade.

Kot odgovor na zaskrbljenost zaradi naraščajoče socialne izključenosti mladih so skoraj vse države članice sprejele ukrepe za povečanje vključenosti mladih, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo. Večina držav članic se je zavezala, da bodo mladim izboljšale dostop do kakovostnih storitev, 80 % držav članic pa je podprlo mladinsko delo in mladinske centre. Kljub temu pa proračunski rezi po vsej Evropi negativno vplivajo na mladinsko delo⁽²⁴⁾, naraščajoči delež mladih, ki so na pragu revščine in izključenosti, pa povečuje potrebo po posredovanju.

Na področju udeležbe je 27 držav članic razvilo mehanizme za dialog z mladimi; 25 jih je omogočilo javno podporo za mladinske organizacije, dve tretjini pa sta spodbujali uporabo spletnih medijev in zagotavljali več možnosti za razpravo. Čeprav si države članice glede na stalno nizko udeležbo nekaterih skupin še vedno prizadevajo za vključevanje mladih v celotnem družbenoekonomskem spektru, lahko oblikovalci politike na vseh ravneh naredijo še več za vključitev nezadostno zastopanih skupin.

4. Upravljanje in izvajanje okvira za sodelovanje na področju mladine v obdobju 2013–2015

Poročila držav članic o izvajanju okvira za sodelovanje tvorijo trden temelj za nadaljnje sodelovanje na področju mladine na ravni EU. Okvir je pomagal izboljšati nacionalne mladinske programe in medsektorsko sodelovanje v korist mladih in je temeljil na ustreznih dokazih in izmenjavi izkušenj.

⁽²³⁾ Youthpass je orodje za priznavanje neformalnega in priložnostnega učenja pri mladinskem delu; uporablja se za projekte, ki se financirajo iz sredstev za mladino v programu Erasmus+. <https://www.youthpass.eu/en/youthpass/>.

⁽²⁴⁾ Študija o pomenu mladinskega dela v EU, 2014.

Za učinkovitejše izvajanje okvira bi Komisija in države članice lahko izboljšale izmenjavo pomembnih podatkov in drugih dokazov izven področja mladine. Hkrati pa bi se ti lahko uporabili kot podlaga za mladinske politike, ki so bolj usmerjene k rezultatom. Komisija in države članice bi morale spodbujati vključitev vprašanj, povezanih z mladimi, v druga politična področja. Na ravni EU bi medsebojno učenje lahko postalo bolj raznoliko, na primer z ustvarjanjem dodatnih priložnosti za medsebojno učenje, prilagojeno različnim potrebam držav članic. Strukturirani dialog z mladimi bi moral postati bolj vključujoč.

Glavne dejavnosti in instrumenti so podrobneje opisani v nadaljnjem besedilu.

Okvir pri določanju dnevnega reda

Okvir je zelo spodbudil razvoj nacionalnih programov za mlade. Od leta 2010 so na tem področju skoraj vse države članice uvedle pobude ali orodja. V dveh tretjinah držav članic je okvir utrdil prednostne naloge nacionalne mladinske politike, v eni tretjini pa je imel vpliv na lokalni in regionalni ravni. 11 držav članic je preusmeril svojo nacionalno mladinsko politiko v skladu z okvirom.

Okvir je spodbudil medsektorsko sodelovanje. Skoraj vse države članice imajo institucionalizirane mehanizme za zagotovitev medsektorskega pristopa k mladinski politiki. Ti mehanizmi so na primer medresorske strukture in redni medresorski sestanki.

Svet je s svojim prvim delovnim načrtom EU za mladino za obdobje 2014–2015 želel okrepite izvajanje okvira in večina držav članic je pri teh aktivnostih sodelovala. Triindvajset držav članic je menilo, da je bil cilj delovnega načrta dosežen in da so se v njem odražale nacionalne prednostne naloge, nekatere pa so opozorile na nevarnost neskladnih ali vzporednih pristopov za devetletni okvir.

Oblikovanje politik na podlagi dokazov: količinski in kakovostni razvoj

Položaj mladih v EU je redno merjen na podlagi pregleda 41 kazalnikov za prikaz pogojev, ki vplivajo na mlade ⁽²⁵⁾. Države članice te kazalnike vse bolj uporabljajo, čeprav ta pristop še ni privedel do sistematičnih v rezultate usmerjenih mladinskih politik.

Kazalniki in drugi dokazi iz Eurostata in fundacije Eurofound ter partnerstvo med Komisijo in Svetom Evrope bodo državam članicam in Komisiji zlasti prek analize s strani skupine evropskih raziskovalcev na področju mladine (*Pool of European Youth Researchers*) pomagali prepoznati nove trende in nato ustrezno prilagoditi prednostne naloge.

Komisija in države članice morajo te dokaze deliti – tudi izven razsežnosti mladinske politike – z drugim, ki se ukvarjajo z mladimi. Na ravni EU novi evropski kazalnik ⁽²⁶⁾ omogoča uporabniku prijazen spletni dostop do podatkov. Od leta 2016 naprej bo novi mladinski wiki zagotavljal posodobljene informacije o nacionalnih politikah, zakonodaji in programih na področju mladine. To bo dopolnjeval nov okvir kazalnikov za spremljanje jamstva za mlade, katerega prvi podatki bodo predvidoma na voljo konec leta 2015.

Vzajemno učenje: izmenjava izkušenj

Države članice so se učile druga od druge, predvsem prek sodelovanja v strokovnih skupinah. V obdobju 2013–2015 so strokovnjaki razpravljali o načinih za spodbujanje ustvarjalnega in inovativnega potenciala mladih, kako mladinsko delo mladim pomaga pri soočanju z izzivi v krizi, in o kakovosti mladinskega dela. Ugotovitve so bile uporabljene pri delu Sveta in v razpravah v okviru foruma o izobraževanju, usposabljanju in mladih ⁽²⁷⁾. Poročilo o kakovosti mladinskega dela iz leta 2015 ⁽²⁸⁾ je bilo podlaga za sklepe Sveta o okrepitvi mladinskega dela zaradi zagotavljanja povezanih družb ⁽²⁹⁾; v teh sklepih je Svet izrazil potrebo po referenčnem in kakovostnem orodju, ki bi glede kakovosti pomagalo nacionalnim mladinskim organizacijam.

Države članice so se učile druga od druge tudi prek aktivnosti, organiziranih v partnerstvu med Komisijo in Svetom Evrope; manjše skupine držav članic so organizirale posebno izmenjavo o zadevah skupnega interesa, kot je lokalno mladinsko delo.

⁽²⁵⁾ SEC(2011) 401.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm

⁽²⁷⁾ Resolucija Sveta o delovnem načrtu Evropske unije za mladino za obdobje 2014–2015, 20. maj 2014.

⁽²⁸⁾ *Quality Youth Work – A common framework for the further development of youth work*, http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf.

⁽²⁹⁾ Maj 2015.

Da bi čim bolje izkoristili različne dejavnosti vzajemnega učenja, mora naslednji delovni načrt vključevati razvoj prožnega okvira, ki bi omogočal lažji dostop do informacij in rezultatov dejavnosti. Moral bi tudi spodbujati upoštevanje ugotovitev in pomagati ustvarjati povezave med partnerji s skupnimi interesi.

Strukturiran dialog: povečevanje obsega in utrjevanje dialoga na političnem dnevnem redu

Strukturiran dialog EU med oblikovalci politike, mladimi in njihovimi predstavniki na splošno velja za obetavno orodje za razumevanje želja mladih. Njegov prvi 18-mesečni cikel, ki se je končal leta 2011, je prispeval k oblikovanju nadaljnjih pobud EU na področju brezposelnosti mladih. V obdobju 2013–2015 sta bili v okviru dialoga obravnavani socialna vključenost in opolnomočenje mladih. Njegova priporočila pa so nato bila obravnavana v Svetu.

Strukturirani dialog se je od leta 2013 razvil in je bolj vključen v agendo, ki zadeva področje mladinske politike. Število udeležencev se je več kot podvojilo in približno 40 000 mladih se je odzvalo v zadnjem ciklu, številni v imenu večjih skupin. Na podlagi tega modela so se tudi na nacionalni ravni začeli oblikovati postopki za nacionalni dialog.

Strukturirani dialog pa še ni v celoti izkoristil svojega potenciala: še vedno ne dosega širše skupine mladih z manj priložnostmi in šibkejšim političnim glasom. V podporo nacionalnim prizadevanjem in spletnemu orodju za posvetovanja, ki se je začelo uporabljati leta 2014, Komisija z dotacijami iz programa Erasmus+ spodbuja vključevanje večjega števila mladih. Dodaten izziv je opazovati uporabo rezultatov dialoga v politiki EU in nacionalni politiki. Nazadnje pa bi oblikovalci politike zaradi svoje odgovornosti in za motiviranje mladih za vključevanje morali na vseh ravneh zagotoviti boljše povratne informacije o svojih odzivih na evropskem mladinskem portalu in v nacionalnih delovnih skupinah. Ugotovitve poročila EU o mladih za leto 2015 in trenutnega vmesnega vrednotenja okvira EU za sodelovanje na področju mladine lahko spodbudijo nadaljnje izboljšave strukturiranega dialoga.

5. Nadaljnje sodelovanje mladih v EU (2016–2018)

Enake možnosti za izobraževanje, zaposlitev in udeležbo v vključujočih skupnostih

Na podlagi političnih prednostnih nalog EU, poročil držav članic o izvajanju okvira, zbranih podatkov in dokazov bi v prihodnjem delovnem obdobju okvira za sodelovanje morali dati prednost:

- večji socialni vključenosti vseh mladih, pri tem pa upoštevati temeljne evropske vrednote;
- večji udeležbi vseh mladih v demokratičnem in državljskem življenju v Evropi;
- lažjemu prehodu mladih iz mladosti v odraslost, zlasti pri vključevanju na trg dela.

Glede na te prednostne naloge ter usmerjenost ukrepanja držav članic in Komisije k vsem mladim je treba še večjo pozornost nameniti naslednjim skupinam:

- mladim, ki jim grozi marginalizacija;
- mladim, ki niso zaposleni in se ne izobražujejo ali usposablajo;
- mladim s priseljskim ozadjem, med drugim tudi novo prispelim priseljencem in mladim beguncem.

Tudi z delovnim načrtom EU za mladino, instrumenti okvira in po potrebi s sodelovanjem z drugimi politikami bodo Komisija in države članice na teh področjih sprejemale ukrepe za spodbujanje:

- socialnega vključevanja in postopkov za doseganje mladih iz različnih okolij, zlasti tistih, ki trpijo zaradi prikrajšanosti, zato da bi se zagotovila njihova polna udeležba v družbenih in državljskih dejavnostih;
- zmogljivosti mladinskega dela, mladinskih organizacij in mrež, ki delujejo kot sile vključevanja, saj mladim pomagajo pri vključevanju, prostovoljstvu in pri spodbujanju pozitivnih družbenih sprememb v skupnostih;
- priznavanja kakovosti mladinskega dela s krepitvijo zmogljivosti za doseganje in odzivanje na nove družbene, vedenjske in tehnološke spremembe;
- novih oblik sodelovanja v demokratičnih procesih in dostopa do političnega odločanja prek spletnih in drugih orodij;

- novih zahtevanih spretnosti, vključno z državljskim udejstvom, medijsko in digitalno pismenostjo, kritično presojo in medkulturnim razumevanjem;
- dostopa mladih do njihovih temeljnih pravic in nediskriminatornih praks in medkulturnega razumevanja ter
- prostovoljnega dela, tudi v okviru programov EU, kot so Evropska prostovoljna služba in nova pobuda Evropska prostovoljska enota za humanitarno pomoč, kot način za združevanje učenja z državljskim udejstvom⁽³⁰⁾; večje komplementarnosti med nacionalnimi in mednarodnimi akterji za povečanje čezmejnega prostovoljnega dela in za boljše povezovanje nacionalnega prostovoljstva z Evropsko prostovoljno službo.

Ob upoštevanju teh prednostnih nalog bi moral strukturirani dialog EU z mladimi spodbujati, da se mladi vključujejo v strpne, raznolike in demokratične družbe. Naslednji dialog mora, med drugim z uporabo lažjih orodij za vključevanje, prilagojenih potrebam in navadam mladih, doseči širše občinstvo skupin mladih, zlasti tistih, ki se še niso vključili v dialog.

Mladinska politika v okviru razširjene agende EU

Mladinska politika ne more delovati ločeno. Sodelovanje in dopolnjevanje s politikami, kot so zaposlovanje, izobraževanje, usposabljanje, zdravje in dobro počutje, kultura, digitalni mediji, trajnostni razvoj, državljanstvo in šport, je bistvenega pomena.

Okvir za sodelovanje lahko takšno sodelovanje podpre s svojimi mehanizmi. Z delovnim načrtom EU bodo Komisija in države članice lahko naprej izvajale ter izboljševale medsektorske strukture in delovne metode. To prispeva k doseganju splošnih ciljev na področju mladih: ustvarjati več priložnosti in enake možnosti za vse mlade v izobraževanju in na trgu dela ter spodbujati aktivno državljanstvo, socialno vključenost in solidarnost med vsemi mladimi.

Evropsko sodelovanje na področju mladine bi moralo biti del širšega političnega programa za mlade. Za doseganje učinka morajo oblikovalci politike na ravni EU in držav članic sodelovati s strokovnjaki, ponudniki storitev, učitelji in podjetji za mobilizacijo virov in sredstev, da se doseže kritična masa mladih. Njihov cilj bi moral biti zagotavljanje inovativnih rešitev za zapletene pojave, kot so marginalizacija, izključenost in pomanjkanja udeležbe.

Nazadnje pa je nujno treba okrepiti prizadevanja. Da bi več mladim lahko omogočili, da postanejo polnopravni člani svoje skupnosti in so v njo vključeni, potrebujemo celovit pristop za spopadanje z izzivi, s katerimi se bomo soočili v prihodnosti. To zahteva skladen politični program, ki ga podpirajo Erasmus+, jamstvo za mlade in bolj odmevni instrumenti financiranja EU, kot je ESS ali PZM. Nacionalna in regionalna sredstva morajo ta prizadevanja podpreti, kjer je to mogoče.

⁽³⁰⁾ Medtem ko se je na ravni EU število upravičencev v okviru Evropske prostovoljne službe podvojilo, ostajajo številke čezmejnega prostovoljstva skromne.